

Notă informativă

Generalizarea practicii judiciare cu privire la examinarea cauzelor ce vizează infracțiunile contra patrimoniului (art. art. 186-189 Cod penal)

Dacă n-ar exista lege, n-ar exista nici furt. (Denis Diderot)

PREFAȚĂ

Conform planului de activitate al Colegiului penal al Curții de Apel Bălți pentru anul 2023, ținând cont de importanța și actualitatea problemei legate de examinarea cauzelor penale ce vizează infracțiunile contra patrimoniului, s-a efectuat prezenta notă informativă.

Nota informativă respectivă a Direcției sistematizare, generalizare a practicii judiciare și relații cu publicul, cuprinde generalizarea practicii judiciare și analiza datelor statistice cu privire la examinarea cauzelor penale în ordine de apel și recurs privind infracțiunile contra patrimoniului, pentru perioada anului 2022.

INTRODUCERE

Calitatea actului de justiție este direct proporțională cu gradul de respectare de către judecători a normelor materiale și procedurale.

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială. Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de judecare sunt următoarele: complexitatea cazului, comportamentul părților la proces.

Una din sarcinile de bază în activitatea instanțelor judecătorești este respectarea termenului rezonabil de judecare a cauzelor. De aceasta depinde posibilitatea cetățenilor de a-și realiza dreptul constituțional privind satisfacția efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele lor legitime.

O altă sarcină importantă reprezintă întocmirea hotărârii judecătorești în strictă conformitate cu legea.

Scopul generalizării

Efectuarea unei analize cu privire la calitatea examinării de către instanțele de fond aflate în jurisdicția Curții de Apel Bălți a cauzelor penale privind infracțiunile contra patrimoniului.

Metodologia realizării studiului

Obiectul generalizării a constituit analiza dosarelor penale cu privire la infracțiunile contra patrimoniului, examinate de Colegiile penale ale Curții de Apel Bălți în perioada 01.01.2022 - 31.12.2022.

Eșantionul studiat

În prezenta generalizare au fost supuse analizei 364 dosare penale care au parvenit în adresa Curții de Apel Bălți în perioada 01.01.2022 - 31.12.2022 și care au avut drept obiect al examinării infracțiunile contra patrimoniului (art. 186 - 189 Cod penal).

Această notă informativă este efectuată în baza fișelor de evidență statistică a dosarelor penale aflate în procedura de examinare a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți și, respectiv, a deciziilor adoptate în cauzele penale în ordine de apel și recurs cu privire la infracțiunile contra patrimoniului, plasate în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor, pentru perioada anului 2022.

Cadrul normativ relevant

- Constituția Republicii Moldova;
- Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 - XV din 18 aprilie 2002;
- Codul penal al Republicii Moldova, Comentariu, cu modificările de până la 08 august 2003, Centrul de Drept al Avocaților, Chișinău 2003;
- Drept penal, Partea Specială, Volumul I, Chișinău 2011, autori Sergiu Brînză și Vitalie Stati;
- Codul de procedură penală al Republicii Moldova Nr.122-XV din 14 martie 2003;
- Codul de procedură penală al Republicii Moldova, Comentariu, Editura Cartier Juridic, Ediție apărută cu Sprijinul Fundației Soros Moldova și al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Proiectul "Centrul de Studii și Politici Juridice";
- Tratat de Drept Penal, Partea Specială, Volumul I, Chișinău 2015, autori Sergiu Brînză și Vitalie Stati;

- Manualul judecătorului pentru cauze penale, Chișinău 2013, autori Poalelungi Mihail, Dolea Igor, Vizdoagă Tatiana ș.a;
- Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale;
- Aplicarea pedepsei penale pe categorii de infracțiuni, îndrumar pentru practicieni, Chișinău 2021, autori Gh. Ulianoschi, L. Catan, M. Ghervas, V. Puica, V. Șterbeț.

Aspecte generale asupra infracțiunilor contra patrimoniului **(art. art. 186 - 189 Cod penal)**

Ocrotirea patrimoniului prin normele dreptului penal a constituit din totdeauna un obiectiv prioritar al oricărui sistem de drept, patrimoniul reprezentând o componentă importantă a vieții de zi cu zi a oricărei persoane fizice sau juridice, de care depinde atât satisfacerea cerințelor curente, dar mai ales prosperitatea, la nivel individual, precum și micro sau macro-social.

În terminologia legii penale, noțiunea de patrimoniu reprezintă totalitatea drepturilor și obligațiilor pe care le are o persoană și care au o valoare economică, în sensul că pot fi evaluate în bani, privite ca o sumă de valori active și pasive, strâns legate între ele, aparținând unor persoane fizice și juridice determinate. Astfel, patrimoniul apare ca o condiție a capacității juridice a persoanei, deci ca o valoare socială care trebuie să fie apărată prin toate mijloacele juridice, inclusiv cele de drept penal.

În accepțiunea legii penale, patrimoniul și drepturile legate de acesta sunt apărate doar în măsura în care acestea sunt păstrate în starea în care se aflau până în momentul activității ilicite a făptuitorului. Ulterior executării actului infracțional, valorificarea drepturilor patrimoniale privitoare la acel bun nu mai este posibilă, decât doar în măsura soluționării penale a acelei cauze, inclusiv prin exercitarea acțiunii civile în cadrul procesului penal. Tocmai modificarea prin mijloace ilegale a situației de fapt a bunurilor (a poziției lor fizice) este trăsătura caracteristică a infracțiunilor contra patrimoniului. Legea penală apără patrimoniul unei persoane chiar și atunci când acesta e constituit doar din obligații patrimoniale.

Această problemă a necesității apărării patrimoniului prin mijloace de drept a devenit actuală, mai ales în ultimele decenii, ca urmare a procesului de constituire a Uniunii Europene (UE), de formare a pieței comune și de înlăturare a oricăror restricții în privința circulației persoanelor, serviciilor, mărfurilor, capitalurilor.

Necesitatea apărării penale a patrimoniului este argumentată prin Constituția Republicii Moldova în care este fixat, că „Statul ocrotește proprietatea” și „Dreptul de proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate”, respectivele prevederi sunt de maximă generalitate, ceea ce este firesc pentru dispoziții constituționale.

Astfel, ele urmând a fi conturate în toate amănunțele prin prevederi specifice unor ramuri ale dreptului (penal, civil, administrativ, comercial etc.). Faptele infracționale care aduc atingere patrimoniului sunt prevăzute la Capitolul VI din Partea Specială a Codului penal al Republicii Moldova.

Patrimoniu ca obiect al ocrotirii juridico-penale reprezintă valorile sociale și relațiile sociale, care necesită apărare penală, în a căror consolidare și dezvoltare este interesată societatea și căroră, prin comportamentul antisocial al unor persoane aparte sau al unor grupuri de persoane, li se poate aduce atingere esențială.

Într-o altă ordine de idei, se evidențiază că componența infracțiunii este alcătuită dintr-un sistem complex de elemente constitutive, printre care se enumeră: obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă. Celor patru elemente constitutive le corespund anumite semne, ce caracterizează aceste elemente constitutive.

Astfel, se relevă că *obiectul juridic generic* al infracțiunilor din grupul analizat îl constituie relațiile sociale cu privire la patrimoniu.

Infracțiunile contra patrimoniului, pe lângă pagubele pricinuite patrimoniului, lezează grav și relațiile sociale care vizează viața, sănătatea și integritatea corporală a persoanelor. Sub ocrotirea legii penale se află o componentă a ordinii de drept cum este patrimoniul și, implicit, proprietatea. Dar nici persoana nu poate exista fără patrimoniu. Aceasta rezultă chiar din principalele instrumente de Drept Internațional, astfel, potrivit art. 17 al Declarației Universale a Drepturilor Omului, „nimeni nu va fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa”. De aceea, atunci când făptuitorul săvârșește o infracțiune contra patrimoniului, victima este lipsită de posibilitatea de a poseda bunurile ce i-au fost sustrate, distruse, deteriorate, ocupate etc., în același timp fiind lipsită de posibilitatea de a le repartiza, schimba, consuma sau de a le utiliza pentru producerea altor bunuri.

Fiecare din infracțiunile contra patrimoniului are și un *obiect juridic special*, format din relațiile sociale referitoare la anumite valori sociale specifice: relațiile sociale cu privire la posesia asupra bunurilor mobile (în cazul infracțiunilor prevăzute la art. art. 186, 187 Cod penal al RM); relațiile sociale cu privire la libertatea psihică (morală) a persoanei (în cazul infracțiunii de la art. 188 Cod penal al RM); obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 189 Cod penal are un caracter complex, obiectul juridic principal depinde de conținutul modalității acțiunii principale și constituie relațiile sociale cu privire la patrimoniu, care au în conținutul lor un drept real sau care au în conținutul lor un drept de creanță; obiectul juridic secundar la fel, se schimbă în funcție de conținutul modalității acțiunii adiacente din cadrul respectivei infracțiuni, și astfel, îl formează relațiile sociale cu privire la libertatea psihică (morală) a persoanei; la integritatea corporală a persoanei; la sănătatea ei; la integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor unei altei persoane; cu privire la libertatea fizică a persoanei.

În principiu, toate infracțiunile contra patrimoniului au un *obiect material*. În cazul unor infracțiuni complexe din grupul examinat se poate vorbi chiar despre prezența a două obiecte materiale – obiectul material principal și obiectul material secundar.

Sub *aspect fizic*, bunurile, ca obiect material al infracțiunilor contra patrimoniului, pot fi numai mobile.

Amintim că bunurile imobile sunt acele bunuri care nu pot fi deplasate fără a li se cauza un prejudiciu substanțial ce ar afecta utilizarea lor conform destinației. În opoziție cu acestea, bunurile mobile pot fi deplasate, transportate dintr-un loc în altul, fără a-și modifica valoarea.

Bunul mobil poate fi animat sau neanimat. Bunuri animate sunt animalele și păsările domestice, precum și viețuitoarele care trăiesc în stare naturală, dar care se pot afla în stăpânirea unei persoane. Neanimate sunt toate celelalte bunuri, indiferent de starea lor fizică (lichidă, solidă sau gazoasă). Nu interesează dacă bunurile mobile sunt principale sau accesorii, divizibile sau indivizibile, fungibile sau nefungibile, consumptibile sau neconsumptibile, determinate individual sau determinate generic, frugifere sau nefrugifere.

Deasemenea pot constitui obiect material al infracțiunilor analizate părțile artificiale ale organismului uman (de exemplu, o proteză).

După cum am specificat anterior, un bun imobil nu poate constitui obiectul material al infracțiunilor analizate, deoarece un asemenea bun nici nu se poate concepe realizarea faptei de luare.

Dacă un bun imobil nu poate fi furat, în schimb părțile dintr-un asemenea bun, devenite mobile prin detașare, pot constitui obiectul material al infracțiunii date.

De exemplu, dacă o casă nu poate fi furată, în schimb pot fi furate ușile, ferestrele acesteia.

Dacă prin detașarea și trecerea bunului în folosul făptuitorului s-a provocat și deteriorarea sau distrugerea imobilului respectiv, alături de infracțiunea de furt subzistă și cea prevăzută la art. 197 Cod penal al RM, faptele fiind calificate în concurs.

Totodată, pot constitui obiect material al furtului arborii, recoltele, după ce au fost desprinse de sol, precum și fructele, după ce au fost desprinse de tulpini.

Un sector de pământ nu poate fi obiect material al sustragerii, însă stratul fertil de cernoziom de pe terenul, care aparține cuiva cu drept de proprietate, poate fi încadrat în această categorie.

Sub *aspect juridic*, bunurile, ca obiect material al infracțiunilor patrimoniale, se caracterizează ca fiind străine pentru făptuitor. Pentru a putea constitui obiectul material al infracțiunii, bunul trebuie să se afle în momentul săvârșirii faptei în proprietatea sau posesia altei persoane decât a făptuitorului. Din această cerință rezultă că nu poate constitui obiectul material al infracțiunilor analizate bunul care s-a aflat în momentul sustragerii în proprietatea sau posesia făptuitorului. Făptuitorul nu trebuie nici măcar să admită ideea că bunurile sustrase i-ar aparține lui cu drept de proprietate sau posesie legală. Or, în asemenea caz persoana poate fi trasă la răspundere penală pentru samavolnicie (art. 352 Cod penal).

Sub aspectul *laturii obiective*, este necesar a menționa că infracțiunile contra patrimoniului se comit prin acțiune. Cea mai mare parte a faptelor incriminate în cadrul Capitolului VI din Partea specială a Codului penal sunt infracțiuni materiale. Pe de altă parte, infracțiuni formale sunt cele prevăzute la art. art. 188, 189 Cod penal

al RM. Totuși, chiar în ipoteza unora dintre infracțiunile formale, anumite modalități agravate pot adopta forma unei infracțiuni materiale (de exemplu, modalitățile de la art. 188 alin. (2) lit. f); art. 189 alin. (3) lit. e) Cod penal al RM).

Semnele secundare ale laturii obiective sunt, în general, irelevante pentru calificarea infracțiunilor contra patrimoniului. Totuși, pentru unele din aceste infracțiuni, existența următoarelor semne este obligatorie:

- metoda: pătrunderea în încăpere, în alt loc pentru depozitare sau în locuință (art. 186 alin. (2) lit. c); art. 187 alin. (2) lit. d); art. 188 alin. (2) lit. d) Cod penal al RM);

- modul: ascuns (art. 186 Cod penal); deschis (art. 187 Cod penal);

- mijloacele: armă sau alte obiecte folosite în calitate de armă (art. 188 alin. (2) lit. e); art. 189 alin. (3) lit. b) Cod penal);

- locul: încăpere, alt loc pentru depozitare sau locuință (art. 186 alin. (2) lit. c); art. 187 alin. (2) lit. d); art. 188 alin. (2) lit. d) Cod penal);

- timpul: timpul unei calamități (art. 186 alin. (3) lit. a); art. 187 alin. (3) lit. a); art. 188 alin. (3) lit. a) Cod penal).

În privința *laturii subiective* se menționează, în primul rând, că forma de vinovăție la majoritatea infracțiunilor analizate se exprimă prin intenție. Majoritatea infracțiunilor contra patrimoniului presupun existența obligatorie a scopului de cupiditate.

Subiect al infracțiunilor contra patrimoniului poate fi orice persoană fizică responsabilă, care la momentul săvârșirii infracțiunii a împlinit vârsta răspunderii penale: 14 ani (art. 186 - 188; art. 189 alin. (2) – (4)) sau 16 ani (în celelalte cazuri).

Infracțiunile contra patrimoniului care au fost studiate în prezenta notă informativă poate fi clasificate în felul următor:

- 1) infracțiuni săvârșite prin sustragere (art. 186 - 188 Cod penal);

- 2) infracțiuni având scop de cupiditate, care nu sunt săvârșite prin sustragere (art. 189 Cod penal).

Infracțiunile patrimoniale au fost reglementate încă de primele noastre legiuri penale – pravilele lui Vasile Lupu și ale lui Matei Basarab, codicele penale ale lui Alexandru Sturza în Moldova și Barbu Știrbei în Muntenia.

Legiuirile penale din cele mai vechi timpuri au incriminat și sancționat sever faptele săvârșite împotriva patrimoniului, de unde rezultă o continuă preocupare pentru ocrotirea relațiilor sociale privitoare la patrimoniu. Este știut faptul că ocrotirea acestor relații este realizată de alte ramuri de drept cum ar fi dreptul civil, însă atunci când mijloacele juridice extrapenale devin insuficiente sau ineficiente, acționează legea penală.

Privind reglementările străine referitoare la ocrotirea patrimoniului, cea mai recentă este aceea a noului cod francez. Acesta împarte infracțiunile contra proprietății în două categorii, și anume: însușirea frauduloasă de bunuri, categorie în care se includ furtul, extorsiunea, înșelăciunea, deturnarea de fonduri; alte atingeri aduse bunurilor, categorie în care găsim incluse infracțiunile de tănuire, distrugere, degradare, agresiuni contra sistemului de tratament al datelor informatice.

Legea penala italiană împarte infracțiunile contra patrimoniului după cum au

la baza violența contra persoanei sau asupra lucrurilor, ori au la bază fraudă. Această clasificare este preluată de la juriștii evului mediu care făceau distincție între faptele contra patrimoniului comise prin violență și cele comise prin fraudă.

Doctrina penală germană clasifică infracțiunile contra patrimoniului în: infracțiuni contra proprietății (furtul, sustragerea, tâlhăria, distrugerea); infracțiuni contra altor drepturi patrimoniale (braconajul, sustragerea de bunuri sechestrate, zădărnicierea executării silite); infracțiuni contra patrimoniului ca totalitate (șantajul, înșelăciunea prin calculator).

Nivelul comiterii infracțiunilor contra patrimoniului în Republica Moldova în perioada raportată

Potrivit informației Biroului Național de Statistică privind nivelul infracționalității în anul 2022, numărul infracțiunilor înregistrate este în scădere față de anul precedent.

Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne, în anul 2022, pe teritoriul Republicii Moldova au fost înregistrate 26,8 mii infracțiuni, în scădere cu 1,2% comparativ cu anul 2021 și cu 16,2% comparativ cu anul 2018. Rata infracționalității, în anul 2022, a constituit 103 infracțiuni la 10 mii locuitori (la nivelul anului precedent), comparativ cu 119 infracțiuni în anul 2018.

Fiecare a șasea infracțiune este din categoria celor excepțional de grave, deosebit de grave și grave. Din infracțiunile înregistrate 16,3% au fost infracțiuni excepțional de grave, deosebit de grave și grave, inclusiv 2,7% au revenit infracțiunilor excepțional de grave și deosebit de grave, iar 13,6% celor grave.

În ultimii 5 ani, s-a înregistrat o scădere a infracțiunilor deosebit de grave (-35,2%), a celor grave (-40,4%), mai puțin grave (-13,7%) și ușoare (-0,9%). Cele mai multe infracțiuni au fost înregistrate în mediul urban (60,8%).

Fiecare a 3-a infracțiune a fost înregistrată în mun. Chișinău – 31,3%.

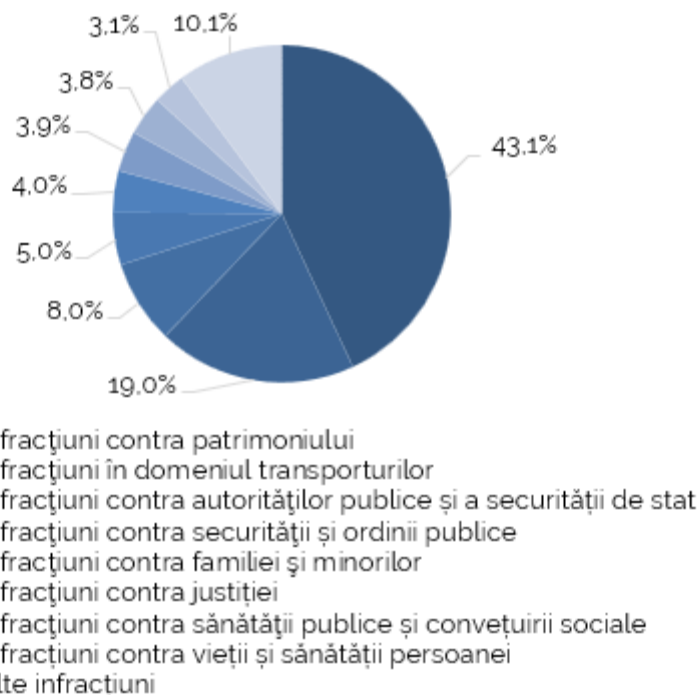
Din numărul total de infracțiuni, în mun. Bălți au fost înregistrate 5,8%, în Cahul – 2,9%, Orhei – 2,8% și Ialoveni – 2,5%.

Aproape fiecare a patra infracțiune înregistrată a fost săvârșită în locuri publice (27,6%).

Totodată, din totalul de infracțiuni înregistrate, cu aplicarea armelor de foc, explozivelor și grenadelor au fost înregistrate 104 infracțiuni, inclusiv: 23 cazuri de huliganism, 19 cazuri de vătămări intenționate și 6 cazuri de omor.

În structura infracțiunilor, fiecare a doua infracțiune înregistrată a fost contra patrimoniului (43,1%), după care au urmat infracțiunile în domeniul transporturilor (19,0%), infracțiunile contra autorităților publice (8,0%) și cele contra securității și ordinii publice (5,0%).

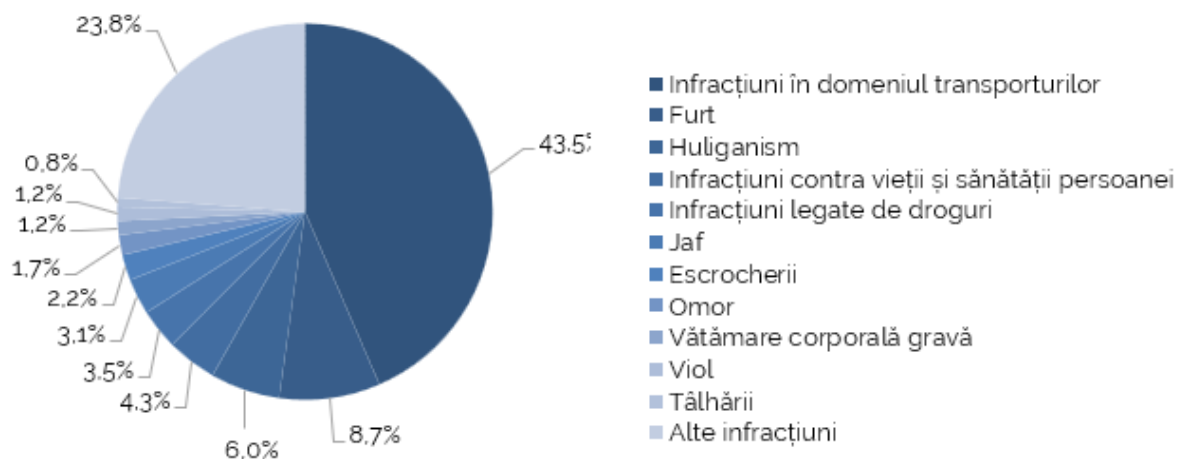
Structura infracțiunilor înregistrate după categorii în anul 2022:

Numărul infracțiunilor săvârșite de minori este în creștere față de anul precedent. În anul 2022, au fost înregistrate 705 infracțiuni săvârșite de către minori sau cu participarea acestora, ceea ce a constituit 2,6% din totalul de infracțiuni înregistrate. Comparativ cu anul 2021, s-a atestat o creștere cu 1,4% a infracțiunilor săvârșite de minori, în special a infracțiunilor contra patrimoniului. Minorii, cel mai frecvent au fost implicați în săvârșirea furturilor – 59,9%, după care urmează jafurile – 11,9% și huliganismul – 4,5%.

În majoritatea cazurilor, delicvenții au fost condamnați pentru infracțiuni în domeniul transporturilor – 43,5%, savârșirea furturilor – 8,7%, huliganism – 6,0%, infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei – 4,3%, infracțiuni legate de droguri – 3,5%.

Structura condamnaților după principalele categorii de infracțiuni, în anul 2022:

Date statistice privind activitatea Curții de Apel Bălți, pe cauzele ce vizează infracțiunile contra patrimoniului (art. art. 186 - 189 Cod penal), pentru perioada anului 2022

Conform datelor statistice, în perioada nominalizată în cadrul Curții de Apel Bălți **s-au aflat în procedură 364 cauze penale** privind infracțiunile contra patrimoniului prevăzute la art. art. 186; 187; 188; 189 Cod penal, pe 506 persoane, dintre care **au fost examinate 251 cauze** pe 326 persoane (**68,95 %**).

Restul dosarelor neîncheiate la sfârșitul perioadei raportate și care se regăsesc în procedură de examinare pentru perioada anului 2023, **constituie 113 cauze** pe 180 persoane (**31,05 %**).

Din totalul de 251 cauze examinate privind infracțiunile contra patrimoniului pe 326 persoane, au fost emise următoarele soluții:

- Hotărâre nouă – 120 cauze pe 167 de persoane (47,81 %);
- Fără modificări – 118 cauze pe 143 de persoane (47,01 %);
- Remis la rejudecare – 9 cauze pe 12 persoane (3,58 %);
- Retras apelul – 3 cauze pe 3 persoane (1,2 %);
- Strămutat – 1 cauză pe 1 persoană (0,4 %).

Din totalul de 251 cauze examinate pe 326 persoane:

- pe art. 186 Cod penal au fost examinate 170 cauze pe 217 de persoane;
- pe art. 187 Cod penal au fost examinate 38 cauze pe 44 persoane;
- pe art. 188 Cod penal au fost examinate 18 cauze pe 28 persoane;
- pe art. 189 Cod penal au fost examinate 3 cauze pe 4 persoane;
- prin cumularea articolelor sus menționate au fost examinate 22 cauze pe 33 persoane.

Din totalul de 364 cauze pe 506 persoane, pe art. art. 186 - 189 Cod penal, aflate în procedura Curții de Apel Bălți în perioada nominalizată, au fost săvârșite prin participație: 58 cauze pe 226 persoane.

Judecătorii Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți în perioada raportată au soluționat:

1. Ion Talpa - 11 cauze aflate în procedură pe 19 persoane, dintre care au fost examinate 10 cauze pe 17 persoane:

- hotărâre nouă - 8/15 persoane (80 %), fără modificări – 2/2 persoane; rest – 1/2 persoane.

2. Svetlana Șlehtițki - 30 cauze aflate în procedură pe 34 persoane, dintre care au fost examinate 24 cauze pe 26 persoane:

- hotărâre nouă - 6/7 persoane (25 %), fără modificări – 17/18 persoane; retras apelul – 1/1 persoană; rest – 6/8 persoane.

3. Oxana Mironov - 32 cauze aflate în procedură pe 39 persoane, dintre care au fost examinate 25 cauze pe 32 persoane:

- hotărâre nouă - 13/18 persoane (52 %), fără modificări – 12/14 persoane; rest – 7/7 persoane.

4. Gheorghe Scutelnic - 27 cauze aflate în procedură pe 34 persoane, dintre care au fost examinate 17 cauze pe 22 persoane:

- hotărâre nouă - 7/9 persoane (41,17 %), fără modificări – 9/12 persoane, remis la rejudecare – 1/1 persoană; rest – 10/12 persoane.

5. Oleg Moraru - 33 cauze aflate în procedură pe 49 persoane, dintre care au fost examinate 23 cauze pe 31 persoane:

- hotărâre nouă - 10/13 persoane (43,48 %), fără modificări – 11/16 persoane, remis la rejudecare – 1/1 persoană, strămutat – 1/1 persoană; rest – 10/18 persoane.

6. Viorel Pușcaș - 44 cauze aflate în procedură pe 67 persoane, dintre care au fost examinate 20 cauze pe 29 persoane:

- hotărâre nouă - 12/18 persoane (60 %), fără modificări – 6/8 persoane, remis la rejudecare – 1/2 persoane, retras apelul – 1/1 persoană; rest – 24/38 persoane.

7. Ala Rotaru - 46 cauze aflate în procedură pe 67 persoane, dintre care au fost examinate 26 cauze pe 31 persoane:

- hotărâre nouă - 10/11 persoane (38,46 %), fără modificări – 15/19 persoane, remis la rejudecare – 1/1 persoană; rest – 20/36 persoane.

8. Ruslana Burdeniuc - 40 cauze aflate în procedură pe 57 persoane, dintre care au fost examinate 35 cauze pe 46 persoane:

- hotărâre nouă - 19/24 persoane (54,28 %), fără modificări – 16/22 persoane; rest – 5/11 persoane.

9. Dumitru Pușca - 35 cauze aflate în procedură pe 50 persoane, dintre care au fost examinate 24 cauze pe 33 persoane:

- hotărâre nouă - 13/21 persoane (54,16 %), fără modificări – 10/11 persoane, retras apelul – 1/1 persoană; rest – 11/17 persoane.

10. Angela Revenco - 32 cauze aflate în procedură pe 40 persoane, dintre care au fost examinate 23 cauze pe 31 persoane:

- hotărâre nouă - 9/14 persoane (39,13 %), fără modificări – 11/12 persoane, remis la rejudecare – 3/5 persoane; rest – 9/9 persoane.

11. Ghenadie Liulca - 33 cauze aflate în procedură pe 45 persoane, dintre care au fost examinate 24 cauze pe 28 persoane:

- hotărâre nouă - 13/17 persoane (54,16 %), fără modificări – 9/9 persoane, remis la rejudecare – 2/2 persoane; rest – 9/17 persoane.

- Iulia Grosu - 1 cauză aflată în procedură pe 5 persoane, care nu a fost examinată în perioada raportată; rest – 1/5 persoane.

În tabelul de mai jos, reflectăm, care sunt indicii statistici privind examinarea cauzelor penale pe art. art. 186, 187, 188, 189 Cod penal, împotriva sentințelor instanțelor de fond din raza de activitate a Curții de Apel Bălți, pentru perioada anului 2022.

Instanța de judecată	Total cauze parvenite/ persoane	Cauze examinate/ persoane	Fără modificări	Casat, hotărâre nouă	Remis la rejudecare	Retras apelul	Strămutat	Rest 2023
Jud. Bălți (sediul Central)	146/184	109/127	49/57	53/62	5/6	1/1	1/1	37/57
Sediul Sângerei	18/23	12/14	5/7	6/6	-	1/1	-	6/9
Sediul Fălești	13/19	11/17	2/2	7/11	2/4	-	-	2/2
Total Jud. Bălți	177/226	132/158	56/66	66/79	7/10	2/2	1/1	45/68
Jud. Soroca (sediul Central)	40/62	26/39	11/15	14/23	-	1/1	-	14/23
Sediul Florești	12/16	8/10	5/5	3/5	-	-	-	4/6
Total Jud. Soroca	52/78	34/49	16/20	17/28	-	1/1	-	18/29
Jud. Drochia (sediul Central)	29/46	19/25	8/9	11/16	-	-	-	10/21
Sediul Glodeni	19/26	12/18	7/10	4/7	1/1	-	-	7/8
Sediul Râșcani	15/23	11/19	4/5	7/14	-	-	-	4/4
Total Jud. Drochia	63/95	42/62	19/24	22/37	1/1	-	-	21/33
Jud. Edineț (sediul Central)	38/54	21/31	13/16	8/15	-	-	-	17/23

Sediul Briceni	14/22	9/10	6/6	3/4	-	-	-	5/12
Sediul Ocnița	13/22	7/8	4/5	3/3	-	-	-	6/14
Sediul Dondușeni	7/9	6/8	4/6	1/1	1/1	-	-	1/1
Total Jud. Edineț	72/107	43/57	27/33	15/23	1/1	-	-	29/50
TOTAL	364/506	251/326	118/143	120/167	9/12	3/3	1/1	113/180

Practica judiciară de examinare a cauzelor ce vizează infracțiunile contra patrimoniului de către Curtea de Apel Bălți

Ca urmare a analizei și studierii deciziilor adoptate de către Colegiul penal al Curții de Apel Bălți, în cauzele penale privind infracțiunile contra patrimoniului, s-a concluzionat că sentințele primelor instanțe au fost casate în primul rând în latura pedepsei penale pe motivul *blândeții sau asprimii ei*, adică în ce privește individualizarea pedepsei, în raport cu circumstanțele faptelor și personalitatea inculpaților, acordându-se insuficientă relevanță prevederilor art. 61 Cod penal ce se referă la scopul pedepsei penale, precum și celor de la art. 75 Cod penal referitor la criteriile generale de individualizarea ei.

Chestiunea de individualizare a pedepsei este un proces obiectiv de evaluare a tuturor elementelor circumscrise faptei și autorului, având ca finalitate stabilirea unei pedepse în limitele prevăzute de sancțiunea articolului din Codul penal în baza căruia este condamnat inculpatul.

Pedeapsa este echitabilă când ea impune persoanei vinovate lipsuri și restricții ale drepturilor lui, proporționale cu gravitatea infracțiunii săvârșite și este suficientă pentru restabilirea echității sociale, adică a drepturilor și intereselor victimei, statului și întregii societăți, perturbate prin infracțiunea comisă.

Pedeapsa este echitabilă și atunci când este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către persoana vinovată, precum și de alte persoane.

Or, practica judiciară demonstrează că o pedeapsă prea aspră generează apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și de neîncredere în lege, fapt ce poate duce la consecințe contrare scopului urmărit. De asemenea, o pedeapsă prea blândă stabilită generează dispreț față de ea și nu este suficientă nici pentru corectarea infractorului și nici pentru prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

În acest sens, *drept exemplu* poate fi adusă decizia Curții de Apel Bălți din 29.11.2022, prin care a fost casată sentința instanței de fond în cauza penală prin care C. P. a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzută la art. 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal cu stabilirea pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității pe un termen de 240 ore.

În fapt, instanța de fond a reținut că C. P. în seara de 04.01.2022 spre 05.01.2022, aflându-se în sat. XX, acționând intenționat, în scopul sustragerii bunurilor altei persoane, înțelegând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, profitând de faptul că acțiunile sale criminale nu sunt observate de nimeni, a pătruns prin deteriorarea lăcatului de la ușa de intrare în subsolul locuinței lui R. I., de unde pe ascuns a sustras un rezervor din plastic de culoare albastră cu volumul de 40 litri, în care erau 36 litri de țuică, în valoare de 4320 lei, un sac cu varză de 17 kg, în valoare de 150 lei, 2 borcane cu volumul de 3 litri cu brânză de oi, în valoare de 250 lei, 4 borcane de 700 gr. cu magiun în valoare de 140 lei, 15 litri de vin roșu în valoare de 300 lei și 5 borcane cu volum de 1 litru fiecare cu conservături (salate) în valoare de 200 lei, după care cu bunurile sustrase a plecat într-o direcție necunoscută, cauzându-i astfel părții vătămate o daună materială în proporții considerabile în valoare de 5360 lei.

Astfel instanța de fond a constatat, că inculpatul C. P. a comis infracțiunea prevăzută la art. 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal- *furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoanei, prin pătrundere în alt loc pentru depozitare, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.*

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29.11.2022 ce a soluționat cauza în ordine de apel, în procedură generală, a fost admis apelul procurorului în Procuratura xx, casată parțial sentința în latura pedepsei, rejudecată cauza și emisă o hotărâre nouă prin care lui C. P. i s-a stabilit pedeapsa, pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal, sub formă de închisoare pe un termen de 2 (doi) ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, cu calcularea termenului executării pedepsei din momentul reținerii inculpatului.

În motivarea soluției adoptate, Colegiul penal a reținut, că la examinarea cauzei penale, de către instanța de fond, s-a dat deplină eficiență prevederilor art. 100-101 Cod de procedură penală, fiind apreciate obiectiv probele din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungându-se la concluzia privind încadrarea juridică a faptelor și vinovăția lui C.P. în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal.

Prin urmare, instanța de apel reținând caracterul întemeiat al soluției judecătorești referitor la încadrarea juridică a faptei penale și vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii imputate, a constatat însă necorespunderea criteriilor generale de individualizare a pedepsei aplicate inculpatului prevăzute la art. 75 Cod penal, precum și neacordarea eficienței depline a principiilor generale de aplicare a pedepsei, stipulate la art. 61 Cod penal.

Respectiv, casând sentința în latura pedepsei penale, Colegiul a dispus stabilirea în privința lui C. P. a sancțiunii sub formă de închisoare pe un termen de 2 (doi) ani, ținând cont de faptul, că ultimul anterior a fost condamnat la o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani, fiind eliberat condiționat (cu 6 luni 2 zile), antecedentul penal nefiind stins, astfel a comis o nouă infracțiune fiind în stare de recidivă, ceea ce dovedește că inculpatul nu s-a corectat, comițând iarăși

o infracțiune intenționată, iar pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, în situația dată, este una blândă, ne fiind echitabilă și necorespunzând scopului urmărit de pedeapsa penală, o astfel de sancțiune ar putea doar să încurajeze inculpatul la comiterea pe viitor și a altor infracțiuni.

Fiind verificată baza de date a hotărârilor Curții Supreme de Justiție s-a constatat că părțile nu au depus recurs ordinar împotriva deciziei instanței de apel.

Reieșind din circumstanțele constatate în urma studierii deciziilor emise pe categoria de infracțiuni contra patrimoniului, de către Colegiul penal al Curții de Apel Bălți au fost identificate motive de casare a sentințelor instanțelor de fond și în latura ***aplicării Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021*** privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Amnistia, este actul de clemență al puterii legiuitoare, care, conform art. 107 Cod penal, are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei. Aplicarea amnistiei față de inculpat nu constituie temei de reabilitare a acestuia.

Potrivit prevederilor art. 389 alin. (4) Cod de procedură penală sentința de condamnare se adoptă: 2) cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 din Codul penal.

Cu titlu de exemplu poate fi adusă decizia Curții de Apel Bălți din 16.11.2022 prin care a fost casată parțial sentința instanței de fond în cauza penală prin care în privința lui N. M. a fost încetat procesul penal învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal al RM, în temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Prin aceeași sentință a fost admisă integral acțiunea civilă înaintată de J. O. împotriva lui N. M., cu încasarea din partea ultimului a prejudiciului material în sumă de 2376 lei.

În fapt, instanța de fond a reținut că N. M. la 15.06.2021, în jurul orelor 10:00, având scopul sustragerii bunurilor altei persoane, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările și admitând în mod conștient survenirea acestor urmări, acționând cu intenție directă, din motiv cupidant, aflându-se în apartamentul nr.x, amplasat pe str. XX, din mun. XZ, ce aparține cet. J. O., pe ascuns, a sustras telefonul mobil de model „xx” cu IMEI: XXX, prin ce i-a cauzat proprietarului un prejudiciu material considerabil în sumă totală de 2376 lei.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16.11.2022 ce a soluționat cauza în ordine de apel, în procedură simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, a fost admis apelul procurorului în Procuratura xx, casată parțial sentința și emisă o hotărâre nouă prin care N. M. a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de 120 ore muncă neremunerată în folosul comunității, cu liberarea de executarea acestei pedepse în temeiul Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova.

În motivarea soluției adoptate, Colegiul penal a reținut, că prima instanță a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului N. M., însă nu a respectat normele procesuale ce țin de adoptarea sentinței, concluzia instanței privind încetarea procesului penal în privința inculpatului fiind una eronată.

Astfel, instanța de fond la adoptarea soluției a motivat, că analizând cererea inculpatului și ascultând opiniile participanților la proces, ținând cont de recunoașterea totală și necondiționată a vinovăției, a găsit posibilă de a admite cererea inculpatului N. M., dat fiind faptul că din probele administrate rezultă că fapta lui este stabilită și sânt suficiente date cu privire la persoana acestuia pentru a permite stabilirea unei pedepse, vina ultimului fiind demonstrată pe deplin nu doar prin declarațiile sale de recunoaștere a vinovăției, ci și prin probele acumulate de către urmărirea penală, respectivele probe ne fiind contestate de către N. M.

În ședința de instanței de fond, inculpatul N. M. a adresat cerere privind aplicarea actului de amnistie nr. 243 din 24.12.2021, care a fost întocmită în prezența avocatului.

Prima instanță la adoptarea soluției deși a constatat vinovăția inculpatului în comiterea faptei incriminate, însă eronat a dispus încetarea procesului penal în privința lui N. M., precum și nu a stabilit pedeapsa potrivit sancțiunii prevăzute la art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, fapt ce vine în contradicție cu prevederile procedurii penale privind adoptarea sentinței de condamnare. Totodată, la adoptarea sentinței nu s-a ținut cont pe deplin de prevederile Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și a Codului de procedură penală, coraportate la circumstanțele cauzei.

Colegiul penal a notat, că instanța de fond la adoptarea soluției în speță nu a ținut cont că, pronunțarea unei sentințe de încetare a procesului penal în legătură cu intervenirea amnistiei în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, când – „există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală”, poate avea loc doar dacă pe parcursul judecării cauzei, în ședința preliminară, se constată aplicabilitatea Legii nr. 243 din 24.12.2021, iar inculpatul își manifestă acordul privind încetarea procesului penal în privința sa, în baza acestui temei.

Or, acest fapt, rezultă din contrapunerea și interpretarea prevederilor art. 350 alin. (1) Cod de procedură penală, ce stipulează că: – „Dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art. 332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă”, precum și a art. 332 alin. (1), (5) Cod de procedură penală, care prevede că: - „(1) În cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5)–9), 285 alin. (2), precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. (5) În cazul prevăzut la art. 275 pct. 4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului.

În această situație, procedura continuă în mod obișnuit”, art. 285 alin. (2) Cod de procedură penală, care stipulează că: „Încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4)–9) din prezentul cod”, și art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, care prevede că: – „Urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit termenul de prescripție sau amnistia”.

În ipoteza în care în procesul judecării cauzei, după ședința preliminară, inclusiv la faza judecării apelului, instanța de judecată constată aplicabilitatea Legii nr. 243 din 24.12.2021, atunci instanța de judecată care examinează cauza, poate pronunța în privința inculpatului, fie o sentință de achitare conform prevederilor art. 390 Cod de procedură penală, dacă se constată nevinovăția inculpatului, fie o sentință de condamnare, conform prevederilor art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, cu stabilirea pedepsei și liberarea de executarea acesteia în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal.

Colegiul penal în soluția adoptată a menționat și prevederile art. 395 alin. (1) pct. 2 și 3 Cod procedură penală, care reglementează, că în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate, pe lângă alte chestiuni:

2) constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală;

3) categoria și mărimea pedepsei aplicate inculpatului pentru fiecare infracțiune constatată ca dovedită. În caz dacă instanța îl găsește pe inculpat vinovat, dar îl liberează de pedeapsă pe baza prevederilor respective ale Codului penal, ea este datoare să menționeze aceasta în dispozitivul sentinței.

Colegiul penal, verificând împrejurările de fapt și de drept a cauzei în raport cu probele anexate la dosar, a ajuns la concluzia că pe caz există suficiente probe pertinente, concludente și utile, care dovedesc comiterea de către N. M. a infracțiunii de *furt, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile*, prevăzută de art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, dubii rezonabile în ceea ce privește vinovăția inculpatului nefiind stabilite, probele cercetate urmând a fi puse la baza unei sentințe de condamnare a inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate.

În aserțiunea dată prin decizia instanței de apel s-a reținut, că art. 389 Cod de procedură penală este unica normă procesuală care permite recunoașterea persoanei culpabile de comiterea unei infracțiuni (art. 285 alin. (2), 275 pct. 4) Cod de procedură penală).

Astfel, Colegiul penal la stabilirea categoriei și termenului pedepsei penale s-a condus de principiile generale de aplicare a pedepsei consfințite în art. 61 alin. (2) Cod penal, ținând cont de scopul pedepsei penale întru restabilirea echității sociale, corectarea celui condamnat, precum și prevenirea săvârșirii de către el a altor infracțiuni, la fel de criteriile generale de individualizare a pedepsei penale prevăzute de art. 75 Cod penal, și anume de gravitatea faptei penale, ținând cont de faptul că inculpatul a comis infracțiunea calificată ca fiind ușoară, ține cont de motivul infracțiunii, de persoana inculpatului, de influența pedepsei asupra corectării vinovatului.

Respectiv, Colegiul penal a considerat necesară numirea față de inculpat pentru comiterea infracțiunii prevăzute la art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal a pedepsei sub formă de 120 ore muncă neremunerată în folosul comunității, ceea ce corespunde gradului prejudiciabil al faptei comise de inculpat și circumstanțelor cauzei, normelor legale, și va contribui la atingerea scopurilor pedepsei penale și va fi suficientă pentru corectarea și reeducarea inculpatului, în scopul prevenirii comiterii altor infracțiuni, precum și pentru restabilirea echității sociale.

În situația stabilită pe caz privind comiterea de către inculpatul N. M. a infracțiunii de furt, potrivit învinuirii aduse, ținând cont de prevederile legale, Colegiul penal a considerat că nu există careva interdicții în vederea aplicării actului de amnistie.

Din aceste considerente, Colegiul penal a dispus admiterea apelului declarat pe caz, recunoașterea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, cu stabilirea pedepsei penale pentru fapta săvârșită și cu liberarea ultimului de executarea ei, din motivul intervenirii actului de amnistie.

Drept urmare, fiind verificată baza de date a hotărârilor Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, nu s-a atestat contestarea cu recurs ordinar a deciziei Curții de Apel Bălți din 16.11.2022.

În cadrul judecării cauzelor penale în ordine apel și recurs privind infracțiunile contra patrimoniului, Colegiul penal a reținut ***temeinicia sentințelor primelor instanțe*** în ce privește constatarea ca fiind dovedită a vinovăției și încadrarea juridică a acțiunilor potrivit normelor dreptului penal, printr-o apreciere obiectivă a probatoriului conform art. 93-101 Cod de procedură penală.

Astfel, prin sentința judecătoreiei XXX sediul XXX din 28.04.2022 A. P. a fost condamnat pentru faptul că, la 16.02.2020, aproximativ la ora 00:00-00:10, având intenția comiterii unui atac în scopul sustragerii bunurilor altei persoane, a pătruns pe geam în casa lui C. V. situată pe strada ZZ din orașul zz, unde l-a atacat pe ultimul, amenințându-l cu aplicarea violenței periculoase, cerând ca acesta să-i transmită telefoanele mobile pe care le deține.

Ulterior, în timp ce C. V. îl împingea cu mâinile și cu ajutorul unei minicoase pe A. P., încercând să-l scoată din casă, ultimul i-a aplicat lui C. V., care ținea în mână seceră (minicoasa) o lovitură peste mână, ca urmare lui C. V. i s-au cauzat potrivit raportului de expertiză judiciară nr.xx din 24.02.2020, vătămări corporale ușoare sub formă de 2 plăgi pe partea laterală și palmară a degetului 2 a mâinii drepte, apoi A. P. l-a cuprins cu mâinile încercând să-l imobilizeze, și în mod deschis i-a sustras din buzunarul din spate a blugilor în care C. V. era îmbrăcat, banii în bancnote cu nominalul de 200, 100, 50 și 20 lei, în sumă totală de 2500 lei, prin ce i-a cauzat părții vătămate o daună materială în proporții considerabile, după ce cu banii sustrași a fugit de la fața locului.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 09.11.2022 apelul declarat de inculpat și apărătorul acestuia împotriva sentinței Judecătoreiei xxx sediul xxx din 28.04.2022 a fost respins ca nefondat, cu menținerea ei fără modificări.

Colegiul penal, examinând cauza în procedură generală, la emiterea soluției, s-a bazat pe probele cercetate de către instanța de fond, care au fost suplimentar studiate în instanța de apel, iar în urma verificării probatoriului a conchis, că probele puse la baza sentinței de condamnare corespund cerințelor legale, prin prisma acestora instanța de judecată a apreciat obiectiv aspectele de fapt și de drept ale cauzei.

Colegiul penal a reiterat, că instanța de fond corect și obiectiv a analizat cumulul de probe administrate la faza urmăririi penale și cercetate în cadrul ședinței de judecată, prin prisma art. 101 Cod de procedură penală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, just considerând că dovedesc fără echivoc vinovăția inculpatului A. P. în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 188 alin. (2) lit. d), f) Cod penal - *tâlhăria, adică, atacul săvârșit asupra unei persoane în scopul sustragerii bunurilor, însoțit de amenințarea cu aplicarea unei violențe periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei agresate, prin pătrundere în locuință și cu cauzarea de daune în proporții considerabile*, corect statuând și asupra faptului că nu s-a confirmat cauzarea de leziuni cu un obiect folosit în calitate de armă, excluzând calificativul prevăzut de litera e) al art. 188 alin. (2) Cod penal – *tâlhăria săvârșită cu aplicarea armei sau altor obiecte folosite în calitate de armă*.

Instanța de apel a notat, că temeinicia sentinței a fost verificată reieșind din argumentele aduse de către autorii apelului în raport cu materialul probant acumulat și cu cadrul legal existent, și prin cercetarea suplimentară a probelor scrise din materialele cauzei.

Fiind constatată vinovăția inculpatului, la stabilirea pedepsei ultimului s-a ținut cont de prevederile art. 61 Cod penal, la fel și de criteriile generale de individualizare a pedepsei stipulate la art. 75 Cod penal, de prezența circumstanțelor atenuante și agravante a cauzei, precum și personalitatea inculpatului, corect aplicându-i lui A. P. o pedeapsă sub formă de închisoare, care va fi capabilă de a contribui la realizarea scopului pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât de către condamnat, precum și de alte persoane.

La verificarea bazei de date a hotărârilor Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, nu s-a atestat contestarea cu recurs ordinar a deciziei Curții de Apel Bălți din 09.11.2022.

CONCLUZII

Patrimoniul ca obiect al ocrotirii juridico-penale reprezintă valorile sociale și relațiile sociale, care necesită apărare penală, în a căror consolidare și dezvoltare este interesată societatea și căreia, prin comportamentul antisocial al unor persoane aparte sau al unor grupuri de persoane, li se poate aduce atingere esențială.

Incriminând faptele care aduc atingere patrimoniului, legea penală are în vedere acțiunea ilicită a făptuitorului, iar nu posesia juridică a victimei. Aceasta înseamnă că infractorul trebuie să justifice că avea dreptul să săvârșască fapta care

i se reproșează și în raport cu care organele de urmărire penală au făcut dovada caracterului ei ilicit. Schimbarea pe căi ilicite a situației entităților patrimoniale constituie specificul infracțiunilor contra patrimoniului.

În toate legislațiile din orânduirile sociale de până în prezent, alături de alte mijloace juridice, normele de drept penal au incriminat și au sancționat faptele îndreptate contra patrimoniului. Evoluția istorică a acestor norme atestă contribuția lor la ocrotirea relațiilor sociale de ordin patrimonial, ele cunoscând o extindere permanentă, determinată de complexitatea economiilor moderne.

Noțiunea de „infracțiuni contra patrimoniului” trebuie înțeleasă ca grup de infracțiuni, a căror săvârșire se exprimă printr-un deficit în masa de bunuri (gol patrimonial) ca rezultat al sustragerii sau distrugerii acestor bunuri, infracțiuni care aduc atingere în principal unor valori și relații sociale specifice, care derivă din relațiile sociale cu privire la patrimoniu.

Potrivit literaturii de specialitate, prevenirea infracțiunilor contra patrimoniului prezintă un fenomen complex, în care un rol aparte îl joacă victima, care prin comportamentul provocator favorizează săvârșirea infracțiunii.

Victima s-a afirmat în calitate de obiect de studiu al criminologiei încă de pe la mijlocul secolului al XX-lea în lucrarea lui Hans von Hentig „Analiza interacțiunii dintre infractor și victimă” (1941). Deseori în calitate de victimă a infracțiunilor contra patrimoniului devin persoanele de gen feminin, bătrânii sau copiii. Persoanele cu handicap fizic și psihic și cele care se află în stare de ebrietate pot deveni și ele ușor pradă a infractorilor.

Cercetarea criminologică a victimei are un caracter mai mult sociologic, stabilind circumstanțele în care s-a produs infracțiunea și calitățile victimei, care într-o anumită măsură a oferit condiții pentru declanșarea unor acțiuni criminale și aducând informații în sprijinul evaluării și explicării motivelor săvârșirii anumitor categorii de infracțiuni, care se produc cu o anumită frecvență.

Conform studiilor statistice efectuate s-a constatat că, locul favorabil pentru furt îl reprezintă piețele, magazinele, centrele comerciale și alte locuri unde se vând și se cumpără mărfuri, în perioada sărbătorilor, zilelor de odihnă, aceste instituții devin supraaglomerate și servesc ca zone favorabile pentru hoți. Unitățile de transport urban, parcările neautorizate, în special în orele de vârf, la fel servesc drept locuri unde ușor se poate jefui. Referitor la furturile de locuințe, perioada favorabilă pentru acestea o reprezintă vara, atunci când oamenii pleacă la odihnă sau în zilele de sărbători, când majoritatea locatarilor se află la rude pe o perioadă mai îndelungată. Mai des sunt furate sau supuse unor atacuri tâlhărești locuințele care pe timp de noapte sunt puțin iluminate și nu dispun de o alarmă, se află în spatele copacilor stufoși sau al altor obiecte de construcție.

Reieșind din situațiile descrise, urmează ca populația să prezinte prudență și să evite neglijența în cazurile unde este posibil, în sensul prevenirii comiterii infracțiunilor contra patrimoniului, și astfel, cu siguranță vor avea de suferit mult mai puțini, iar numărul infracțiunilor nominalizate va descrește considerabil.

În ultima perioadă comiterea infracțiunilor contra patrimoniului a luat o amploare deosebită. Respectiv, ca măsură de prevenire a comiterii acestora ar servi

aplicarea corectă de către instanțele judecătorești a pedepsei penale, care urmează a fi individualizată just în raport cu toate circumstanțele cauzei, cu persoana inculpatului și comportamentul acestuia, astfel ca sancțiunea să nu genereze dispreț față de ea, nici să nu fie insuficientă pentru corectarea infractorului și pentru prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

Disproporționalitatea dintre gravitatea infracțiunii și pedeapsă ar trebui evitată, iar practica de aplicare a pedepselor ar trebui să fie supusă reevaluării critice pentru a evita o severitate nejustificată. În cazul în care o instanță judecătorească dorește să ia în considerare, ca circumstanțe agravante, unele aspecte care nu fac parte din definiția infracțiunii, trebuie să se asigure că circumstanța agravantă este probată dincolo de orice îndoială rezonabilă și, înainte ca o instanță judecătorească să refuze să țină cont de o circumstanță atenuantă, ar trebui să se asigure că circumstanța respectivă nu există.

Legea spune clar că, adoptând o soluție, aceasta trebuie să ducă la restabilirea echității sociale, să corecteze comportamentul condamnatului, iar pedeapsa să nu determine nici pe cel condamnat și nici pe altcineva din societate să mai comită din nou aceeași infracțiune.

Priopitatea națională de integritate europeană propulsează spre dezvoltarea conceptului unei justiții penale umanizate și racordate la înaltele standarde de responsabilizare și exigență profesională a organelor de ocrotire a normelor de drept care devin instituții-garanții ale statului de drept și protecție a individului.

Astfel, principiile enunțate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului devin din ce în ce mai mult partea integrantă a metodologiei de lucru a judecătorului, procurorului și ofițerului de urmărire penală – fapt care duce ca sistemul penal din Republica Moldova să devină treptat unul care să răspundă cu adevărat necesităților societății.

Ca finalitate a procesului judiciar, o importanță primordială are calitatea actului de justiție – act ce va asigura autoritatea de lucru judecat. Calitatea actului de justiție are un impact nu numai asupra intereselor justiției, ce derivă din dreptul la un proces echitabil, dar și pentru garantarea nereluării arbitrare a urmăririi penale sau a judecării persoanei pentru aceeași faptă.

O veche maximă latină spune: “Pedepsește-l pe unul ca să-i îndrumi pe o sută”. Astăzi scopul nu mai scuză mijloacele, acestea trebuie adaptate la valorile umane, determinate de principiile toleranței, umanismului și raționalismului. Orice proces penal trebuie să respecte demnitatea umană a fiecărui individ implicat în el. Dacă o eroare judiciară în alte materii poate fi reparată eventual prin despăgubire pecuniară, erorile procesului penal provoacă de cele mai multe ori consecințe iremediabile, fiind în joc soarta omului.

Drept urmare, efectuând o analiză obiectivă și multiaspectuală a practicii judiciare cu privire examinarea cauzelor penale ce vizează infracțiunile contra patrimoniului (art. art. 186 -189 Cod penal) asupra sentințelor primelor instanțe din raza de activitate a Curții de Apel Bălți, se atestă respectarea normelor legale a Codului penal și Codului de procedură penală a Republicii Moldova la emiterea soluțiilor de către instanțele nominalizate, însă se constată totuși că în unele situații,

în cadrul judecării cauzelor și adoptării sentințelor pe caz, nu au dat apreciere corectă și nu au cercetat sub toate aspectele circumstanțele de fapt și de drept a cauzelor. Ca rezultat, au fost stabilite de către primele instanțe, pentru faptele comise de către inculpați, pedepse penale contrar prevederilor art. 61 și art.75 Cod penal.

Instanțele de fond urmează să țină cont de cele menționate în prezenta notă informativă și să examineze cauzele efectuând o vastă cercetare, multiaspectuală și obiectivă a circumstanțelor cu verificarea tuturor aspectelor de drept ce au importanță pentru justa soluționare a cauzelor penale, pentru adoptarea și pronunțarea sentințelor legale și motivate, în scopul efectuării unei justiții echitabile și imparțiale.

Pentru a întruni obiectivul diminuării erorilor judiciare asemenea celor sus menționate, spre pronunțarea unor hotărâri judecătorești legale și întemeiate, și în scopul unei practici judiciare uniforme, având în vedere rezultatele generalizării în cauză,

SE PROPUNE:

A se discuta nota informativă în cadrul ședinței operative a Colegiului penal ale Curții de Apel Bălți.

A plasa prezenta notă informativă pe Pagina-Web a Curții de Apel Bălți.

**Coordonator,
Judecător al Colegiului penal
al Curții de Apel Bălți**

Viorel Pușcaș

**Executor, Specialist principal a
Direcției Sistemizare, Generalizare
a Practicii Judiciare și Relații cu publicul**

Alina Braga